



Bakgrunn for vedtak

Middagselva kraftverk

Sørreisa kommune i Troms fylke



Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Blåfall AS
Referanse	201106812-32
Dato	29.04.2016
Notatnummer	KSK-notat 2/2016
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Steinar Pettersen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Blåfall AS søker om å utnytte et fall i Middagselva på 145 m fra et inntak på kote 200 til en kraftstasjon på kote 55. Vannveien blir en 1700 m lang nedgravd rørgate. Middelvannføringen er beregnet til 920 l/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2300 l/s. Utbyggingen vil føre til redusert vannføring i Middagselva over en strekning på 1900 m. Det er planlagt slipp av minstevannføring på 225 l/s om sommeren og 37 l/s om vinteren. Dette er på nivå med de sesongmessige 5-persentilene. Kraftverket vil ha en installert effekt på maksimalt 2,6 MW som gir en årlig produksjon på 5,6 GWh.

Sørreisa kommune tar ikke stilling til konsesjonsspørsmålet, men påpeker at det må tas hensyn til kommunens resevedrikkevannskilde og skogsdrifta i området. **Fylkesmannen** kan akseptere en utbygging forutsatt at utbygging skjer i samråd med reindrifta og med høyere minstevannføring om sommeren. **Troms fylkeskommune** mener miljøkonsekvensene er moderate. **Mattilsynet** viser til drikkevannsinteressene i området. **Statens vegvesen** påpeker at det ev. må søkes om tillatelse etter veglova. **Direktoratet for mineralforvaltning** har ikke merknader til søknaden. **Sametinget** forutsetter at en utbygging skjer i nært samarbeid med reindrifta. **Troms Kraft Nett** viser til at kapasiteten i nettet må økes ved en eventuell utbygging. **FNF Troms** peker på at en utbygging vil berøre biologisk mangfold og friluftinteressene, men at en utbygging vil skje i et område med eksisterende inngrep. **Hjertind reinbeitedistrikt** er kritisk til søknaden, da en utbygging i anleggsperioden vil føre til forstyrrelser og merarbeid for distriktet.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 5,6 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2013-15) har NVE klarert drøyt 2,0 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Middagselva kraftverk vil produsere 5,6 GWh i et gjennomsnittså. Utbyggingskostnadene er betydelig over gjennomsnittet for småkraftverk. NVE har ikke lagt avgjørende vekt på dette forholdet i konsesjonsvurderingen, da det ligger til søker å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten. En eventuell utbygging av Middagselva kraftverk vil berøre områder som fra før av er omfattet av inngrep, og kommunen har inntaksmagasin for drikkevann der kraftverksinntaket er planlagt. Vannføringsreduksjonen vil kunne føre til en noe redusert verdi av en bekkekløft av B-verdi, og vil påvirke anadrom strekning noe. Minstevannføringen vil avbøte ulempene for bekkekløfta i noen grad, og ved å flytte kraftstasjonsplasseringen noe oppover vil konsekvensene for anadrom fisk bli små. En eventuell utbygging av Middagselva kraftverk forutsettes gjennomført i samråd med Hjertind reinbeitedistrikt.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at



kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Blåfall AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Middagselva kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Småkraftpakke Senja - Sørreisa

NVE har foretatt en samlet behandling av sju søknader om tillatelse til bygging av småkraftverk i Berg, Lenvik og Sørreisa kommuner. De respektive *bakgrunn for vedtak*-notatene for de sju søknadene er angitt i tabellen under.

KOMMUNE	KRAFTVERK	PRODUKSJON (OMSØKT)	PRODUKSJON (GITT)	Kr/kWh	KSK NOTAT NR.
Sørreisa	Bjørgelva	7,8	8,0	2,94	1/2016
	Middagselva	5,6	5,4	6,5	2/2016
	Øvre Tømmerelv	11,1	10,4	4,8	3/2016
Lenvik	Djupelva	6,8	0	4,75	25/2016
Berg	Tverrelva	4,5	0	5,1	26/2016
	Straumsbotn	6,2	0	4,5	27/2016
	Sørelva	7,1	0	4,76	28/2016

Under behandlingen av de sju søknadene har NVE vurdert hver enkelt sak for seg og vurdert sumvirkningene av eksisterende og nye utbygginger der hvor NVE har funnet dette relevant. Samtidig med vedtakene i småkraftpakken fatter NVE vedtak om Djupelva vannverk.

En samlet behandling av sakene er valgt for å gjøre det enklere for NVE å vurdere samlet belastning av de konsesjonsøkte tiltakene og gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne og private interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre og gi mer grundige innspill på samlet belastning.

I høringsperioden for sakene ble det fremmet innsigelser fra Sametinget og Fylkesmannen i Troms. Sametinget fremmet innsigelser til søknadene om Tverrelva, Sørelva og Øvre Tømmerelv kraftverk. Fylkesmannen i Troms fremmet innsigelser til Tverrelva, Sørelva og Djupelva kraftverk. NVE hadde et innsigelsesmøte med Sametinget den 21.10.2015. Sametinget endret ikke syn på sakene etter møtet og opprettholder sine innsigelser til disse prosjektene. Sametinget antydte at det kunne være aktuelt å trekke innsigelser til noen av prosjektene dersom det settes konsesjonsvilkår som i nødvendig grad ivaretar reindrifta. NVE har ikke sett det hensiktsmessig å avholde innsigelsesmøte med Fylkesmannen i Troms.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene ved tre av de sju omsøkte små kraftverkene er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. Dette gjelder Bjørgelva, Middagselva og Øvre Tømmerelv kraftverk. Samtidig mener NVE at fordelene er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser for Djupelva vannverk. NVE mener ulempene ved bygging av Djupelva, Tverrelva, Straumsbotn og Sørelva kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt for disse fire kraftverkene.

Samlet vil NVEs positive vedtak i disse sju sakene gi inntil 23,8 GWh i ny fornybar energiproduksjon i et middels år. Vi mener dette vil gi et bidrag til å oppfylle kravet i den felles sertifikatordningen inngått med Sverige. Disse prosjektene vil etter vårt syn ikke ha vesentlige negative virkninger for allmenne og private interesser

Innhold

Sammendrag	1
Småkraftpakke Senja - Sørreisa	3
Søknad	6
Høring og distriktsbehandling	9
NVEs vurdering.....	15
NVEs konklusjon	23
Forholdet til annet lovverk	23
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	24
Øvrige forhold	27
Kart.....	28

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Blåfall AS, datert 28.10.2014:

«Søknad om konsesjon for bygging av Middagselva kraftverk

Blåfall AS ønsker å utnytte vannfallet i Middagselva i Sørreisa kommune i Troms fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

I Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Middagselva kraftverk.

II Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Middagselva kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.
- Anleggskonsesjon for bygging og drift av 22 kV jordkabel som beskrevet i søknaden.

(Dersom det ikke oppnås enighet)

III Etter oreigningslova jf. § 2, nr.51:

- Om samtykke til ekspropriasjon av manglende rettigheter dersom det ikke oppnås minnelig avtale mellom søker og rettighetshaver.

Nødvendig opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.»

Middagselva kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	18,85
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	29,1
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	49
Middelvannføring	l/s	920
Alminnelig lavvannføring	l/s	47
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	225
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	37
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	200
Avløp	moh.	55
Lengde på berørt elvestrekning	m	1900
Brutto fallhøyde	m	145
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,33
Slukeevne, maks	l/s	2300
Minste driftsvannføring	l/s	120
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	225
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	37
Tilløpsrør, diameter	mm	900
Tilløpsrør, lengde	m	1700
Installert effekt, maks	MW	2,6
Brukstid	timer	2130

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	0,9
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	4,7
Produksjon, årlig middel	GWh	5,6

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	36,4
Utbyggingspris	kr/kWh	6,50

Middagselva kraftverk, elektriske anlegg**GENERATOR**

Ytelse	MVA	2,9
Spenning	kV	0,69

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	2,9
Omsetning	kV/kV	0,69/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	50
Nominell spenning	kV	22
		Jordkabel

Om søker

Blåfall AS står som søker og skal forestå bygging og drift av kraftverket. Søker har inngått avtale med grunneierne om utvikling og bygging av Middagselva kraftverk.

Beskrivelse av området

Middagselva ligger i Skardalen, om lag 7 km sørvest for Sørreisa tettsted i Sørreisa kommune i Troms. Vassdraget drenerer nord-nordvestover gjennom Skardalen mot samløpet med Skøelva litt oppstrøms for Storfossen, ca. kote 50. Herfra renner Skøelva vel tre km nordøstover gjennom Skøelvdalen til utløpet i Reisafjorden.

Middagselva har sitt utspring i Tverrfjellet (1 036 moh.) lengst sør i nedbørfeltet. I det skogkledde bekketpartiet innerst i Skardalen samles flere bekkeløp fra Høggumpen (1 028 moh.) i vest, Tverrfjellet og Storlifjellet (990 moh.) i sør og Middagsfjellet (874 moh.) i øst. Disse sidebekkene renner forholdsvis bratt ned fjellsidene, men flater ut i det siste partiet fram mot samløpet med hovedelva. Den ca. to km lange elvestrekningen videre nedover mot det planlagte kraftverksinntaket mangler større sidebækker. Det finnes ingen innsjøer i nedbørfeltet.

Bjørk er dominerende treslag, spesielt i høyereliggende partier. På gunstige lokaliteter når skoggrensa i denne regionen opp mot ca. kote 500. Over skoggrensa overtar bjørke- og vierkratt og etter hvert mer alpine vegetasjonsformer. De mest høytliggende delene av nedbørfeltet preges av mer karrig fjellterreng. Her finnes også enkelte snøbreer.

Middagselva er reservedrikkevannskilde for Sørreisa, med samme inntak som forutsatt for kraftverket. I tiliggende områder finnes noe spredt bebyggelse og jordbrukslandskap, spesielt ved Skogstad og Skjellhaug øst for vassdraget og på Lyshaugen vest for vassdraget. I sistnevnte område er dyrkingsjorda under gjengroing. En lokalvei krysser Middagselva i bru ved Lyshaugen omkring kote 85, og har en avstikker oppover Skardalen på ryggen øst for vassdraget. Herfra går en sidevei ned til eksisterende drikkevannsinntak, mens hovedveien fortsetter sørover mot Middagsmoen, hvor bomvei overtar. Innerst i Skardalen ligger tre hytter. Langs vestsiden av Middagselva går det traktorvei i skogen sørover fra Lyshaugen. Ellers krysser flere kraftledninger nedre del av tiltaksområdet.

Middagselva renner i strie stryk og små fossefall gjennom hele tiltaksområdet ned til planlagt kraftstasjon. Spredt over mesteparten av strekningen finnes dypere kulper i fast berg. Oppstrøms planlagt inntak i eksisterende inntaksdam for drikkevannforsyning, har Middagselva lite fall, likeså i nederste parti omkring planlagt kraftstasjon og videre fram mot samløpet med Skøelva. Substratet består i hovedsak av fast fjell og blokker. I rolige partier er det også avsatt en del grov og middels grov grus. På høyde med Skjellhaug, hvor en sone med kalkspatmarmor krysser vannstrengen, er det flere steder utviklet små jettegryter i elveløpet. Litt nedenfor planlagt inntak, om lag kote 185-190, får Middagselva bidrag fra to bekker som kommer inn fra vest. På mesteparten av strekningen gjennom tiltaksområdet er Middagselva med sideløp omsluttet av tett busk- og trevegetasjon, som gir skyggevirkning og næringstilførsel til vannstrengen.

Teknisk plan

Inntak

Inntaket skal utnytte eksisterende dam på ca. kote 200. Inntakskonstruksjon med tilhørende lukehus plasseres på vestsiden av elva. Vannstanden vil opprettholdes på dagens nivå og kraftstasjonen styres etter dette nivået. Det installeres en ventil for slipp av minstevannføring gjennom inntaksdammen eller inntakskonstruksjonen.

Vannvei

Fra inntaksdammen føres vannet i et nedgravd duktilt støpejernsrør eller tilsvarende rør som kan legges i myr uten omfyllingsmasser. Der hvor rørgaten går ut av myrområdet etableres det en overgang til GRP-rør som benyttes som vannvei for resterende rørtrasé ned til kraftstasjonen. Rørdiameter blir Ø900. Rørgroften sprenges der det er behov for det, og vil ellers utføres som gravegrøft. Etter legging av rør vil grøfta tildekkes med masser fra grave- og sprengningsarbeidene og revegeteres. Samlet vil rørledningen beslaglegge et belte på ca. 20 m langs hele traseen i anleggsperioden.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen plasseres i dagen på kote 55 ved sørsiden av Middagselva, ca. 150 m oppstrøms samløpet med Skøelva. Det er planlagt at kraftstasjonsbygget skal gis en utforming og plassering i terrenget slik at det blir lite fremtredende og begrenser spredningen av støy fra maskinen. Det installeres et Peltonaggregat med generatorer på 2,9 MVA. Tilsvarende blir det en transformator med samme størrelse og omsetningsforhold ca 6,6 kV / 22 kV.

Nettilknytning

Det går i dag en 22 kV linje øst for veien, som strekker seg parallelt med Middagselva. Linja passerer like ved tenkt kraftstasjonsplassering. Områdekonsesjonær har uttalt i et notat at kapasiteten i området

er begrenset, og en oppgradering av eksisterende nett vil være nødvendig. Søker har kalkulert med kostnadene til dette.

Veier

Det går veg helt fram til inntaksdammen. De siste 150 m bør oppgraderes noe i forbindelse med anleggsperioden. Det må bygges ny vei til kraftstasjonen som vil få en lengde på om lag 430 m. Denne vil få standard som skogsbilveg, med største bredde på om lag 3 m etter anleggsfasen. Ryddebeltet vil bli inntil 20 m i anleggsfasen.

Massetak og deponi

Grøftemassene vil i all hovedsak benyttes til gjenfylling i selva rørtraseen. Eventuelle overskuddsmasser vil benyttes til oppfylling av kraftstasjonstomta.

Arealbruk

En utbygging av Middagselva kraftverk vil innebære et midlertidig arealbehov på ca. 60 daa, mens det permanent vil være et arealbehov på ca. 6 daa.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Planområdet er i kommuneplanens arealdel er avsatt til landbruks-, natur- og friluftsområder.

Samlet plan for vassdrag

Middagselva er ikke omfattet av Samlet plan for vassdrag.

Verneplan for vassdrag

Middagselva inngår ikke i Verneplan for vassdrag.

Nasjonale laksevassdrag

Middagselva er ikke nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Det er ingen verneområder som vil bli berørt ved en eventuell utbygging av Middagselva kraftverk.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn sammen med 6 andre søknader i Sørreisa, Lenvik og Berg kommuner. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 09.06.2015 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen, FNF Troms og grunneierne. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Sørreisa kommune uttaler i e-post fra teknisk etat, skogbruk den 23.02.2015 følgende:

«Dette er et viktig skogområde med godt utbygd infrastruktur for skogbruk. I 2013 ble det ombygd og ferdigstilt 1500 meter skogsbilveg vegklasse 4 for tilrettelegging for skogsdrift i området. Snuplass for skogsbilvegen er sør for inntaksdammen til kraftverket. Ombygginga ble begynt planlagt allerede i 2005. Det er satt betinga hogstkvantum i forbindelse med statstilskott til veganlegget. Det ligger godt til rette for større skogsdrifter i området. Rørgata er planlagt å krysse skogsbilvegen på i alle fall 2 steder. Unødvendige kryssinger av skogsbilvegen bør unngås.

Etablering av rørgata må ikke være til hinder for at skogsmaskiner med lass kan krysse rørgata i forbindelse med framtidig skogsdrift, spesielt vest for rørgate. Det må eventuelt legges til rette for kryssingspunkter i samråd med skogbruksansvarlig i kommunen. Barskogareal som midlertidig beslaglegges i driftsfase må tilplantes med barskog etter bruk.»

Kommunen opplyser også i epost den 02.03.2015 at kommunen har reservevannverk med inntak der søker har planlagt inntak til kraftverket. Dette er godkjent av Mattilsynet og vil bli drevet videre i uoverskuelig framtid. Det etterlyses også informasjon fra søker om utbyggingsplanene i Middagselva.

Fylkesmannen i Troms konkluderer følgende i sin uttalelse 10.03.2015:

«Fylkesmannen i Troms vurderer at utbygging av Middagselva kraftverk kan være akseptabel dersom kraftstasjonen flyttes lenger oppstrøms til det første vandringshinderet for anadrom fisk, minstevannføring blir differensiert slik at den økes i forhold til 5-persentilnivået om sommeren i perioden 1.7-1.9, og er tilsvarende 5-persentilen i vinterhalvåret, rørgata blir flyttet utenfor myr på vestsida, tiltaket tilpasses slik at det ikke er til ulempe for skogsdrift, rørgata blir lagt slik at hensyn til dyrkbar jord og landbruksarealer i varetas, det er en god dialog med berørt reinbeitedistrikt, anleggsfasene blir samkjørt dersom det blir gitt konsesjon til to eller alle tre søknadene som berører samme reinbeitedistrikt, slik at de ikke foregår under samme barmarksesong, og anleggsfasen blir utsatt til etter kalvingsperioden.»

På generelt grunnlag påpeker Fylkesmannen med utgangspunkt i samfunnsikkerhet at Troms fylke har et underskudd av kraft om vinteren, og at det er et mål at dette forholdet elimineres til et minimum. Det må ved eventuell utbygging tas hensyn til mulig skredfare, og ROS-analyse må utarbeides, jf. sivilbeskyttelsesloven § 14.

Fylkesmannen har i brev den 29.06.2015 supplert sin uttalelse som følger:

«Etter befaringen av Middagselva er det særlig to forhold vi ønsker å kommentere ytterligere. Spesielt gjelder det forholdene rundt inntaket. Sørvest og vest for inntaksområdet er det registrert en intermediær fastmattemyr som regnes for nær truet. I uttalelsen vår forutsatte vi at rørgata legges utenom myra. På befaringen synes vi det framstod noe uklart hvordan det er tenkt løst i praksis, da arealet mellom elva og myra er smalt, samtidig som terrenget svinger. Vi er av den oppfatning at det må gjøres en grundigere vurdering av hvordan inntaket og øverste del av rørgata fra inntaket og forbi myra er tenkt løst i praksis for å unngå at myra blir berørt, og også en grundigere vurdering av om hydrologien i myra blir endret på grunn av graving og at det blir liggende en rørgate permanent i nedre kant av myra. Vår mener fortsatt at rørgata må legges utenom myra og at verdien av myra ikke må bli redusert. Ved anleggsarbeid her er det viktig å unngå å sette igjen kjørespor i våtmarka. Like nord for myra er det tenkt at rørgata skal krysse en bekkeløft med bratte sider. Vi forutsetter at det blir gjort på en slik måte at

vanngjennomstrømming og dermed tilførsel av restvann sikres, og samtidig slik at en unngår fare for utrasing.

Videre vurderte vi i uttalelsen at utbygging kunne være akseptabel dersom kraftstasjonen blir flyttet lenger oppstrøms til det første vandringshinderet for anadrom fisk. Ut fra det vi så på befaringen mener vi det er fullt mulig å flytte kraftstasjonen lenger oppstrøms og nært det første vandringshinderet uten å berøre naturtypelokaliteten med gammel løvskog.

Generelt om konsesjonssøknadene innenfor Hjerttind reinbeiteområde vil Fylkesmannen understreke viktigheten av å unngå at anleggsarbeidet ved en eventuell godkjennelse av to eller alle tre konsesjonssøknader foregår innenfor samme tidsrom innenfor reinbeitedistriktet Hjerttind. Hjerttind er et helårsdistrikt, så det kan være rein i området gjennom hele året. Det vil være særlig viktig å unngå forstyrrelser i kalvings- og parringsperioden.»

Troms fylkeskommune har i brev den 24.02.2015 gitt følgende uttalelse:

«Vi kjenner ikke til at det skal finnes legalfredete kulturminner innenfor vårt ansvarsfelt som kommer i konflikt med ei eventuell utbygging slik den beskrives i konsesjonssøknaden. Det er imidlertid registrert flere samiske kulturminner øst for elva, samt den restaurerte boplassen på Gamtofta i Skardalen, som er et museumsanlegg. En eventuell konflikt med en eller flere av disse kulturminnene forutsettes avklart med Sametingets kulturminneforvaltning.

Foreslåtte utbyggingsområde er ikke omtalt i kartleggingen av friluftsområder i Troms, men ligger like inntil det viktige friluftsområdet Skardalen - Middagsfiellet. De største verdiene knytter seg her til opplevelseskvaliteter og symbolverdi med gamle tufler på Sætermoen og samisk kulturmiljø i Skardalen, Naturkvaliteter knytter seg til flere sårbare og nært truede planter i området.

Ingen INON-soner vil bli berørt av omsøkte tiltak. Vi vurderer miljøkonsekvensene ved ei utbygging av Middagselva som moderate.»

Mattilsynet har gitt følgende vurdering i brev datert 02.03.2015:

«...

For å bruke inntaksdammen til vannverket, må kraftverket gjennomføre en del tilpasninger. Dette må avklares med vannverkseier. Det er flere steder i landet der vannverk og kraftverk deler inntaksdam. Fordelen med dette vannverket er at det er et reserveanlegg (som ikke forsyner husstander), og da kan man leve med redusert vannkvalitet i byggeperioden. Dette må gjøres i samarbeid med vannverkseier der vannverkseier setter premissene for hva som er forsvarlig.

Det er litt underlig at vannverkseier ikke er opplyst om planene. Det er viktig å involvere Sørreisa kommune ved teknisk etat.

Det er nevnt at noen husstander har vann fra små sidebekker ved elva. Det er ikke beskrevet hvor dette er. Det antas at dette kan være ved Skjelhaug og Skoglund. Dette vil i så fall være oppstrøms kraftstasjonen, og nedstrøms inntaksdam. Ved oppgradering av inntaksdam vil vannkvaliteten forringes. Det vurderes at eventuelle konsekvenser for disse husstandene ikke vil være så store, da oppgradering av inntaksdam ikke vil medføre så stor kvalitetsforringelse av vannet, i forhold til om man måtte bygge en helt ny dam. Imidlertid er dette noe vanskelig å vurdere, uten å vite detaljert hvordan denne vannforsyningen er. Det bes om at kraftutbygger sjekker dette opp, i tilfelle tiltak må settes i verk.»

Statens vegvesen uttaler i brev datert 15.12.2014 følgende:

«Statens vegvesen har ingen prinsipielle innvendinger i høringsuttalelsen for tillatelse til å bygge nevnte småkraftverk i Berg, Lenvik og Sørreisa kommune. Det bemerkes at involverte parter ved utbygging av småkraftverk må henvende seg til Statens vegvesen for å klargjøre eventuell påvirkning av vegnett. Vi forutsetter at det søkes om avkjørsel til kraftverk dersom det opprettes en ny avkjørsel eller dersom utbygging medfører endret bruk av eksisterende avkjørsel. Vi forutsetter og at det ved eventuell oppføring av ledning/kabel/rør som kommer i berøring med Statens vegvesen sitt vegnett blir søkt om tillatelse for dette. Søker bes om å ta kontakt med oss for søknadsskjema og videre arbeid med dette.»

Direktoratet for mineralforvaltning gir følgende uttalelse om søknadene i Sørreisa kommune i brev datert 03.03.2015:

«DMF har på grunnlag av NGU sine kartdatabaser vurdert at Bjørgelva kraftverk og Øvre Tømmerelv kraftverk ikke berører viktige mineralforekomster. Når det er gjelder Middagselva kraftverk er det registrert en malmsforekomst i Middagsfjellet, øst for Middagselva, av typen jernmetaller. Forekomsten er registrert som lite viktig og utbyggingen antas å ikke medføre konsekvenser for forekomsten.»

Sametinget skriver i brev datert 02.03.2015 følgende:

«Sametinget har utført befarings på de planlagte kraftverkene Bjørgelva, Djupelva og Middagselva uten funn. Vi har ingen merknader til Straumsbotnelva, Tverrelva og Sørelva kraftverk. Skulle det imidlertid under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget, jf. Lov 9. Juni 1978 nr. 50 om kulturminner (km1.) § 8. Vi forutsetter at dette pålegget formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

[...]

Ved eventuell konsesjon til Straumsbotn, Middagselva og Bjørgelva forutsetter Sametinget en tett dialog med reindriften vedrørende utføring av tiltaket for å redusere belastningen for deres næringsutøvelse i størst mulig grad.»

Sametinget etterlyser ellers en vurdering av den samlede belastningen av de omsøkte kraftverkene.

Troms Kraft Nett AS gir sin vurdering av Middagselva kraftverk i et notat datert 21.09.2015. Søknaden er sett i sammenheng med søknaden om Øvre Tømmerelv kraftverk, da disse vil måtte tilknyttes samme radial sørover fra Sørreisa. Radialen må påregnes oppgradert, selv om bare ett av kraftverkene blir bygget. Spenningsforholdene vil også påvirkes på en slik måte at det må gjennomføres tiltak. Tiltak kan være å øke tverrsnittet på kabelen, eller endre middelspenningen over året.

Forum for natur og friluftsliv Troms (FNF Troms) har uttalt seg i brev av 02.03.2015:

«Av konfliktfylte momenter hva gjelder utbygging av Middagselva kraftverk vil FNF Troms peke på at rørgaten vil berøre en del myr i starten. Myra er viktig for arts mangfoldet, samt i et klimaperspektiv. Vi vil også trekke fram de negative konsekvensene for bekkekløft og bergvegg, samt gammel løvskog, ved en eventuell utbygging. Dette utgjør noe av kjernen i konfliktnivået.

I dag ligger det allerede vei helt fram, samt en eksisterende inntaksdam. Dette reduserer graden av nye inngrep, og demper konfliktnivået noe. Den reduserte vannføringen vil likevel påvirke

friluftinteressene i negativ retning i forbindelse med turgåing og bærplukking langs elva. Vi vil trekke fram Gamtofta, en restaurert samisk boplass, som ligger i nærheten. Det går også en natur- og kultursti som går innover dalen og en utbygging vil kunne redusere opplevelsesverdien av denne. Den anadrome strekningen nederst i elva må hensyntas, og dersom det blir utbygging bør kraftverket flyttes lengre opp i elva.»

I en tilleggsuttalelse datert 23.06.2015 gis det uttrykk for følgende:

«Skardalen, som Middagselva renner gjennom, er godt tilrettelagt for friluftsliv. På østsiden av dalen ligger Gamtofta som er en restaurert samisk boplass med kulturminner fra 1600-tallet. Fra Gamtofta kan en følge merket sti opp til Middagsfjellet, en «utitroms-post» fra Midt-Troms friluftsråd, som hadde ca 240 registrerte besøkende i 2014. Innover dalen ligger det 13-14 skiltede kulturminner (kulturminneløype), samt gapahuk og to åpne hytter som er fine turmål. Inntaket ligger på høyde med Gamtofta og potensielle inngrep / byggeaktivitet vil hovedsakelig få konsekvens for dette området. To hovedutfordringer er hvordan den nedgravde rørgata skal føres videre fra dammen uten å skade/punktere den verdifulle intermediære fastmattemyra (NT) som ligger rett ved. Den andre er at kraftstasjonen er planlagt langt ned, noe som reduserer potensielt gyte- og bruksareal for laksen. For sistnevnte stiller vi oss bak fylkesmannen sin anbefaling om å flytte stasjonen lengre opp langs elva. Ved en eventuelt utbygging forutsetter vi at begge de nevnte utfordringene ivaretas, samt at den eksisterende skogsbilveien på vestsiden benyttes i størst mulig grad.»

Hjertind reinbeitedistrikt skriver i en epost sendt den 02.03.2015 følgende:

«Det er tre av de planlagte småkraftverkene som berører Hjertind reinbeitedistrikt. Det er øvre tømmerelva, middagselva og bjørgelva. Alle tre er planlagt i sentrale beiteområder for vår reindrift. Det er særlig anleggsfasen som er kritisk og som må planlegges i forhold til vår aktivitet. Anleggsaktivitet og aktivitet i driftsfasen vil føre til ulemper og merarbeid for vår drift og må kompenseres økonomisk av tiltakshaver. Vannbasseng ved demning kan utgjøre en fare for rein p.g.a dårlig is og må sikres med gjerder. Eventuelle veier som bygges må låses med bom for å unngå økt ferdsel inn i området. Det er særlig en utbygging av øvre Tømmerelva som reinbeitedistriktet stiller seg kritisk til. Det er midt i kalvingområdet for rein og berører også enn flytt og trekklei. Kalvingtiden er en svært sårbar tid for rein og en tid da rein er særlig var for forstyrrelser og menneskelig aktivitet. Området er også ett sentralt beiteområde i øvrige deler av året da Hjertind reinbeitedistrikt er helårsbeite for rein. For å kunne utnytte beiteområdene på begge sidene av Rabbåsdalen så er det viktig at flytt og trekkveiene ikke stenges eller forringes. Dette er helt avgjørende for å kunne drive reindrift i området. Det er usikkert om dette lar seg gjøre ved en eventuell utbygging av øvre Tømmerelva. Flyttveier er særskilt vernet ved lov, se reindriftsloven § 22.»

Søkers har i epost sendt den 28.04.2015 kommentert høringsuttalelsene som følger:

FNF Troms

«Rådgivende Biologer har foretatt biologisk mangfoldsundersøkelse til søknaden. De har for de ovenfor angitte forhold verdifulle naturtyper, friluftinteressener og akvatisk miljø, vurdert konsekvensen til å være liten negativ.»

Troms fylkeskommune

«Utbygger vil kontakte Sametingets kulturminneforvaltning ved en utbygging.»

Fylkesmannen i Troms

«Ecofact har i forbindelse med fiskeundersøkelsen vurdert vannføring mellom kraftverk og vandringshinderet. Omsøkt minstevannføring med tilsig av restfeltet og godt med høler og kulper på strekningen, gjør at det vil være akseptable forhold for yngel og ungfisk.

Utbygger vil i forbindelse med anleggsarbeidene følge opp de forhold som Fylkesmannen har kommentert så godt som mulig.»

Hjerttind reinbeitedistrikt

«Utbygger vil før anleggsarbeidene igangsettes avklare fremdrift med reindriftnæringen, slik at ulempene begrenses.»

Mattilsynet

«Utbygger vil ta kontakt med vannverkseier i forbindelse med planlegging av inntaksdam.»

Sametinget

«Utbygger vil før anleggsarbeidene igangsettes avklare fremdrift med reindriftnæringen, slik at ulempene begrenses.»

Statens vegvesen

«Ved utbygging av Middagselva kraftverk vil eksisterende vegnett benyttes. Dersom det er behov for endret bruk vil utbygger ta kontakt med Statens Vegvesen.»

Sørreisa kommune

«Utbygger vil kontakte berørte skogseiere for smidig drift i anleggsperioden. Rørgata vil kunne krysses av tømmerbiler med lass. Skogsmaskiner kan også krysse rørgata etter at røret er nedgravd.

Utbygger har etablert vannuttak i forbindelse med dam ved andre kraftverk. Utbygger vil i forbindelse med utarbeidelse av miljøplan og teknisk plan kontakte kommunen slik at kommunens krav og ønsker blir ivaretatt.»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 18,85 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 0,92 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 0 %, og nedbørfeltet har ingen breer. Avrenningen er stabil fra år til år med dominerende vårflo. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 225 og 37 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 47 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 2,3 m³/s og minste driftsvannføring 120 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 225 l/s i perioden 01.05 til 30.09 og 37 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 62,9 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 250 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 225/37 l/s, vil dette gi en restvannføring på ca. 342 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 40 dager i et middels vått år. I 204 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 38 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at omsøkt slukeevne ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

Med bakgrunn i de hydrologiske dataene som er lagt frem i søknaden, har søker beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Middagselva kraftverk til omtrent 5,6 GWh fordelt på 0,9 GWh vinterproduksjon og 4,7 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 36,4 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 6,50 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har kommet frem til om lag samme produksjonstall som søker. Med søkers oppgitte kostnadsverdier indeksjustert til prisnivå 2014, vil omsøkt prosjekt ha en spesifikk utbyggingskostnad som ligger over det søker har oppgitt. Prosjektet har etter vår vurdering svært høye kostnader i forhold til andre småskala vannkraftverk som har søkt konsesjon de siste årene. Det vil være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet

Naturmangfold

Terrestrisk miljø

I søknaden om Middagselva kraftverk framgår det at det i den øvre del av utbyggingsområdet er en verdifull naturtype av typen bekkekløft og bergvegg, utforming bekkekløft. Det er ikke registrert rødlistede arter i bekkekløfta, men den har delvis kalkkrevende arter. Forekomsten er vurdert som

viktig (B-verdi). Samtidig er den vurdert å være relativt artsfattig både med hensyn på kryptogamer og karplanter. Det er i nedre del av influensområdet registrert en forekomst av naturtypen gammel lauvskog med lokal verdi.

Både Fylkesmannen og FNF Troms har merknader til søknaden på grunnlag av de registrerte naturtypene. Ingen av høringspartene er kjent med andre viktige naturtypeforekomster, men både Fylkesmannen og FNF Troms peker i tillegg på at den planlagte rørtraseen vil berøre en myr i øvre del, og at denne bør søkes unngått. Fylkesmannen vurderer ikke bekkekløfta å være blant de viktigste i Troms, og har ikke gitt uttrykk for motforestillinger mot Middagselva kraftverk på dette grunnlaget. FNF Troms mener en utbygging vil være konfliktfylt på grunn av at forekomstene av de nevnte naturtypene vil kunne bli berørt.

Ved vurdering av eventuelle konsekvenser for bekkekløfta av Middagselva kraftverk, er det vårt syn at fraføring av vann er det relevante vurderingstema. Bekkekløfta vil ikke bli berørt av tekniske inngrep. Fuktighetsforholdene vil bli noe endret, men dette er ikke nødvendigvis avgjørende for naturtypen og artene. Klimaet i dette området er karakterisert av at det er minst nedbør på forsommeren, og mest på høsten. På forsommeren vil det normalt være overløp over inntaksdammen pga. snøsmelting, og fuktighetsforholdene i bekkekløfta vil i liten grad endres. På høsten, når vannføring etter en eventuell utbygging ofte vil være begrenset til minstevannføringen, er klimaet preget av mer nedbør, som tilfører fuktighet til bekkekløfta. Det kommer i tillegg at bekkekløfta er nordvendt, og dermed er mindre utsatt for uttørring som følge av solinnstråling. De klimatiske forholdene innebærer dermed å utjevne den mulige negative påvirkningen som en utbygging ville kunne medført. Minstevannføring vil også bidra til å opprettholde fuktighetsforholdene.

Bekkekløfta er gitt verdien regionalt viktig, men likevel ikke av de viktigste bekkekløftene i området. Dette er også Fylkesmannens oppfatning. Det er vårt syn at verdien kan bli noe redusert som følge av en utbygging, men at verdien vil kunne opprettholdes på tilnærmet samme nivå etter en utbygging.

Forekomsten av gammel lauvskog vil etter vår vurdering ikke bli nevneverdig påvirket av en eventuell utbygging av Middagselva kraftverk.

Øvre del av rørtraseen vil måtte berøre ei myr, og rørtraseen kan etter vårt syn ikke justeres slik at denne kan unngås. For å få tilstrekkelig fall fra inntaksmagasinet, vil det måtte etableres en relativt dyp rørgroft gjennom myra, og vi legger til grunn at deler av denne vil kunne bli drenert. Den aktuelle myra er derimot begrenset i utbredelse, og øvrige myrarealene sørover fra inntaket vil etter vår vurdering ikke bli nevneverdig berørt.

Myrforekomsten er kartlagt som en intermediær fastmattemyr. Den er ikke betraktet som en viktig naturtype som skal kartlegges etter DN-håndbok 13. Det er vår vurdering med utgangspunkt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for små kraftverk at hensynet til denne naturtypen ikke er tungtveiende i vurderingen av konsesjonsspørsmålet.

Akvatisk miljø

Det er i forbindelse med utbyggingsplanene gjennomført en fiskeundersøkelse for kartlegging av forekomst og utbredelse av anadrom fisk. Nedre del av Middagselva er lakseførende, og det er trolig også oppgang av sjøørret, selv om det ved elfiske ikke ble fanget noen voksne ørretindivider. Vandringshinder for anadrom fisk ble fastslått i fiskeundersøkelsen. 240 m oppover i elva fra samløpet med Skøelva er det en foss som utgjør vandringshinder i enkelte år, mens absolutt vandringshinder er ca. 230 m ovenfor denne fossen. Dvs. at anadrom strekning i alt er på ca. 470 m. Kraftstasjonen er

planlagt ca. 150 m oppstrøms samløpet med Skøelva. På figuren under er vandringshindrene angitt med oransje farge.



Oransje områder markerer vandringsbegrensning (foss) og absolutt vandringshinder. Kartutsnittet er hentet fra søknaden.

Det framgår av fiskerapporten at forholdene for anadrom fisk i Skøelvassdraget er klassifisert som svært dårlig for laks og hensynskrevende for sjørrret. Middagselva er ikke vurdert å være en viktig del av Skøelvassdraget, men alle tiltak som fører til dårligere forhold for anadrom fisk, vurderes å være negative.

Fylkesmannen og FNF Troms påpeker at kraftstasjonen må flyttes lenger opp av hensyn til anadrom fisk. Fylkesmannen mener at den bør plasseres ovenfor det nederste vandringshinderet.

NVE mener at hensynet til anadrom fisk er viktig i vurderingen av Middagselva kraftverk. Med en kraftstasjonsplassering som omsøkt, vil vannføringen bli redusert over en anadrom strekning på ca. 320 m. 90 m av denne strekningen ligger nedenfor fossen som er begrensende for videre oppvandring, og er den delen av utbyggingsstrekningen som er av størst betydning for anadrom fisk. Strekningen videre oppover antas av konsulenten å ha betydning som gyteområde enkelte år, når vannføringen er gunstig for oppvandring.

I den grad en utbygging som omsøkt vil redusere Middagselvas betydning for anadrom fisk, er det etter vårt syn grunn til å legge størst vekt på hensynet til strekningen opp til den første oppvandringsbegrensende fossen. Ved en justert kraftstasjonsplassering i samsvar med hva Fylkesmannen har uttalt, vil denne strekningens betydning som gyte- og oppvekstområde kunne ivaretas. Vi legger til grunn at det er tilstrekkelig at kraftstasjonen plasseres slik at avløpet føres tilbake i elva i underkant av fossen, og ikke ovenfor denne, som det går fram av Fylkesmannens uttalelse. En slik plassering innebærer et brutto falltap på anslagsvis 5 m (3 %) som vil føre til en produksjonsreduksjon på ca. 0,2 GWh/år. NVE mener at dette er et nødvendig avbøtende tiltak for å ivareta hensynet til anadrom fisk.

Dersom det blir gitt konsesjon til Middagselva kraftverk, vil strekningen nedenfor kraftstasjonen få umiddelbart redusert vannføring ved utfall av kraftstasjonen. Dette vil kunne føre til stranding av yngel på strekningen ned til samløpet med Skøelva. Problemstillingen er synliggjort i fiskerapporten. Det er vår oppfatning at dette er en negativ konsekvens i et anadromt vassdrag, og det vil være en forutsetning for en eventuell konsesjon at det gis vilkår om etablering av omløpsventil, slik at de negative effektene kan minimaliseres. Omløpsventilens kapasitet vil bli drøftet nærmere i våre merknader til vilkårene dersom det blir gitt konsesjon.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Middagselva kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart 12.02.2016. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Middagselva kraftverk finnes det en forekomst av naturtypen bekkekløft og bergvegg av B-verdi, og en forekomst av naturtypen gamle lauvskog av C-verdi. Det framgår også av søknaden at influensområdet kan ha forekomster av jerv, gaupe, oter, hare, hønsehauk, lirype og fiskemåke. En eventuell utbygging av Middagselva vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 gitt eventuelle avbøtende tiltak.

NVE har også sett påvirkningen fra Middagselva kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Utover alminnelige inngrep knyttet til at det bor folk i området, er det lite inngrep knyttet til vassdragene i Sørreisa. I tillegg til søknaden om Middagselva kraftverk, foreligger det søknader om to andre småkraftverk i Sørreisa kommune: Øvre Tømmerelv kraftverk og Bjørgelva kraftverk. Utenom at en utbygging av Middagselva vil kunne redusere verdien av en bekkekløft på utbyggingsstrekningen, samt redusere verdien av en ca. 240 m lang strekning med sporadisk oppgang av anadrom fisk, vil den samlede belastningen på naturmangfoldet være begrenset. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Reindrift

Søknaden om Middagselva kraftverk er én av tre søknader i Sørreisa kommune som er til samtidig behandling som berører Hjerttind reinbeitedistrikt. De andre to er søknadene om Øvre Tømmerelv kraftverk og Bjørgelva kraftverk. Vurderingen av konsekvensene for reinbeitedistriktet blir derfor både enkeltvis og samlet for disse tre søknadene.

Søker mener at konsekvensene av Middagselva kraftverk vil bli marginale i driftsfasen og små til middels store i anleggsfasen. Det forutsettes tett dialog med reindrifta, og at anleggsarbeidet kan foregå på et tidspunkt hvor skadene vil være minst. Denne forutsetningen deles av Sametinget og Fylkesmannen, og sistnevnte peker i tillegg på viktigheten av dette forholdet ved en samtidig utbygging av flere småkraftverk i dette reinbeitedistriktet. Hjerttind reinbeitedistrikt peker på at prosjektet er planlagt midt i sentrale beiteområder, og at det særlig er i anleggsfasen det kan oppstå ulemper for reindrifta.

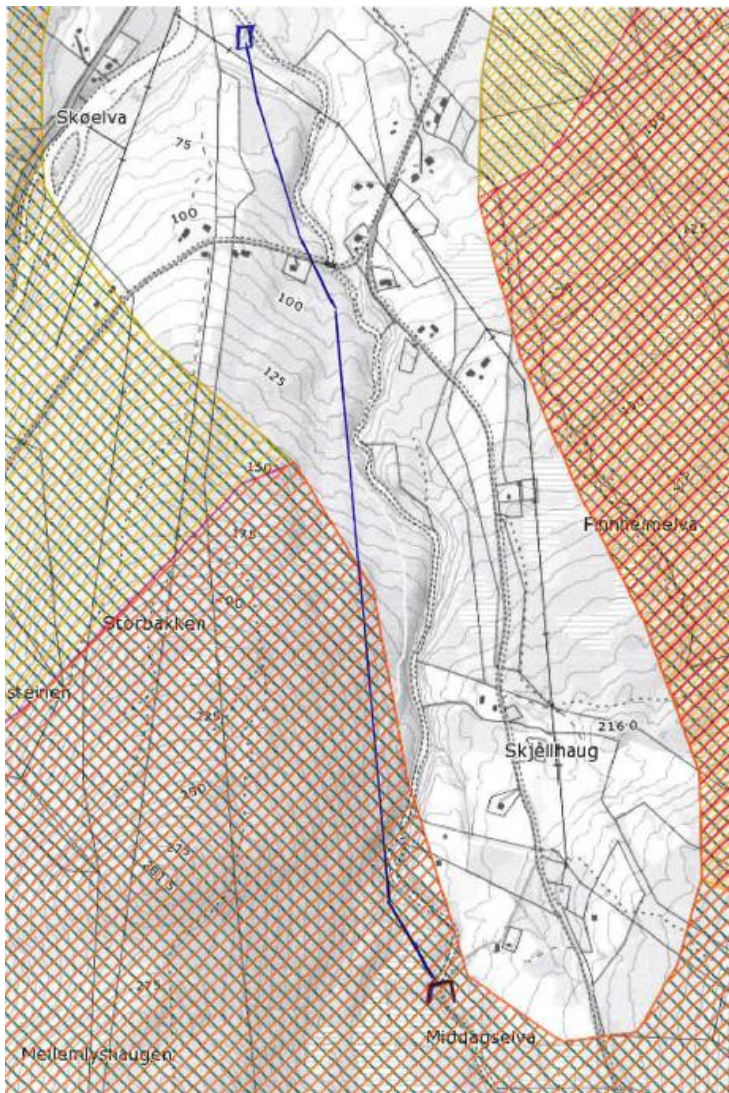
Kart over reindriftas arealbruk viser at en utbygging av Middagselva kraftverk vil berøre vår-, høst og høst vinterbeiter. Vi konstaterer at kraftverkets influensområde ligger i ytterkanten av den kartfestede beitebruken, se kartutsnitt på neste side. Ingen særverdiområder for reindrifta blir berørt. Selv om beitebruken skulle være mer omfattende enn hva som framgår av kartene, legger vi til grunn at planene for Middagselva kraftverk ikke vil berøre sentrale beiteområder i Hjerttind distrikt.

En vanlig problemstilling i småkraftsaker er at vei inn til inntakene vil bidra til økt ferdsel inn i området, med økte forstyrrelser for reindrifta som konsekvens. Dette forholdet er etter vårt syn av liten betydning i vurderingen av Middagselva kraftverk, da det allerede går vei inn i området på begge sider av Middagselva.

Etter vårt syn er det forstyrrelser i en eventuell anleggsperiode som i noen grad vil kunne være negativt for reindrifta. Anleggsperioden kan imidlertid planlegges slik at den tilpasses reindriftas behov, og slik at den skjer på tidspunkt som er minst ugunstig for distriktet. Dette forutsetter tett kontakt og god dialog mellom utbygger og distriktet, og denne forutsetningen kan innarbeides i vilkårene for en eventuell konsesjon.

Også i vurderingene av mulige konsenser for reinbeitedistriktet av Øvre Tømmerelv kraftverk og Bjørgelva kraftverk, er det vår oppfatning at det er anleggsperiodene som vil kunne være mest negativt. Det vises til KSK-notat nr. 1/2016 og 3/2016 for en nærmere vurdering av disse søknadene. Det er også en relevant problemstilling at en eventuell samtidig utbygging av de tre kraftverkene vil kunne få uheldige utslag for reindrifta i distriktet. I en samlet vurdering av konsekvensene av småkraftutbygging, er dette det viktigste forholdet. Imidlertid er det vår oppfatning på bakgrunn av reindriftskart og befaringsene, at de tre prosjektområdene har ulike funksjoner. Dette gjelder både årstidsbruk, og hvor sentral områdene er for distriktet. Planene for utbygging av Øvre Tømmerelv kraftverk skiller seg klart ut ved at særverdiområder som kalvingsland og flyttlei vil kunne bli berørt, mens de potensielle ulempene av Middagselva kraftverk og Bjørgelva kraftverk er klart mindre.

Ved småkraftutbygging i områder med samisk tamreindrift, vil det normalt være en forutsetning for konsesjon at utbygging skal skje i dialog og samråd med berørt reinbeitedistrikt. Dette vil også være tilfelle dersom det blir gitt konsesjon til småkraftsøknadene som er til behandling nå som berører Hjerttind distrikt. Med utgangspunkt i de berørte områdenes ulike betydning og funksjon, finner vi det tilstrekkelig at dette vilkår gis til den enkelte søknad, uten at disse må sees i sammenheng eller samordnes.



*Årstidsbeiter i tiltaksområde: vår-, høst og høstvinterbeite. Kilde: kilden.skogoglandskap.no.
Inntak, rørtrase og kraftstasjon er inntegnet med blått.*

Oppsummering reindrift

En eventuell utbygging av Middagselva kraftverk vil i noen grad berøre beiteland i Hjerttind reinbeitedistrikt, men vi er enig med søker i at ulempene i driftsperioden vil bære begrensede. Anleggsperioden kan imidlertid innebære forstyrrelser som vil være negative for reindriften, men NVE

mener at ulempene i stor grad kan unngås dersom anleggsperioden tilpasses reindriftas behov. Dette vil være en forutsetning ved en eventuell konsesjon, og særlig i tilfelle samtidig utbygging av Middagselva kraftverk, Bjørgelva kraftverk og Øvre Tømmerelv kraftverk.

Landskap, friluftsliv og brukerinteresser

Søker opplyser at friluftsliv i området er begrenset og i hovedsak utøves av lokalbefolkningen i forbindelse med tradisjonelle høstingsaktiviteter og turgåing sommer og vinter.

Både fylkeskommunen, Fylkesmannen og FNF Troms har merknader til søknaden knyttet til friluftslivet i området. Fylkeskommunen viser til at det er viktige friluftsområder ikke langt unna utbyggingsområdet. Fylkesmannen slutter opp om søkers vurdering når det gjelder bruken av området som vil bli berørt av en eventuell utbygging, men peker sammen med FNF Troms også på at det på østsiden av Skardalen er en gammel, men restaurert samisk boplass – Gamtofta -, nå etablert som kultursenter. Herfra går det natur- og kultursti innover Skardalen. Fylkesmannen mener det må avklares hvilke konsekvenser en utbygging vil få for bruk av Gamtofta, særlig knyttet til støy i anleggsperioden. FNF Troms peker også på at redusert vannføring i Middagselva vil være negativt for friluftsliv som utøves langs elva.

NVE vil i utgangspunktet poengtere at en eventuell utbygging av Middagselva kraftverk i liten grad vil berøre områder som ikke er berørt av inngrep fra før. Det går vei innover Skardalen, og det er allerede etablert et inntaksbasseng for drikkevannsforsyning der inntaket for kraftverket er planlagt. Skogsveien på vestsiden av elva, som vannveien delvis skal følge, representerer et betydelig inngrep allerede. Inngrepene som er nødvendige for bygging av Middagselva kraftverk vil etter vårt syn ikke skille seg fra øvrige inngrep i området, selv om kraftverket delvis vil berøre andre arealer.

Fraføring av vann på utbyggingsstrekningen vil i noen grad ha landskapsmessig betydning. I snøsmeltingsperioden vil det imidlertid være overløp over inntaksdammen, og om vinteren vil kraftverket i stor grad være ute av drift pga. for lite tilsig. Situasjonen vil da være som før en utbygging. På sommeren og utover høsten vil det i lange perioder være en vannføring begrenset til minstevannføringen. En minstevannføring som foreslått av søker vil i noen grad ivareta landskapsmessige hensyn.

Avstanden fra Gamtofta til utbyggingsområdet (inntaket) er 300 m på det minste. Støy fra anleggsvirksomhet vil kunne høres, men det er vår vurdering at med den avstanden som er mellom tiltaksområdet og Gamtofta, vil støyen være begrenset. Vi legger også til grunn at støy fra den delen av tiltaksområdet som vil kunne merkes ved Gamtofta vil være begrenset i tid.

Samlet sett er det vår vurdering at ulempene for landskap, friluftsliv og brukerinteresser som følge av Middagselva kraftverk vil være beskjedne, og i hovedsak begrenset til anleggsperioden.

Konsekvenser av kraftlinjer

Netttilknytning via en 50 m lang jordkabel fram til eksisterende nett vil etter vår vurdering ikke ha nevneverdige ulemper.

Andre forhold

Drikkevannsinteresser

Mattilsynet har påpekt at bruken av kommunens drikkevannsinntak må avklares med kommunen, men uttrykker samtidig at en kombinasjon av reservedrikkevannsinntak og kraftverksinntak kan være

uproblematisk. Dersom det er drikkevannsinntak fra sidebekker til Middagselva på utbyggingsstrekningen, må dette avklartes, ifølge Mattilsynet. Søker sier i sine kommentarer til høringsuttalelsene at de vil imøtekomme vannverkseiers krav, og at de har erfaring med å ivareta drikkevannsinteresser ved småkraftutbygging.

NVE forutsetter at søker har avklart med kommunen bruk av kommunens reservedrikkevannsinntak, før dette eventuelt etableres som kraftverksinntak. Behov for oppgradering av inntaksdam og andre tiltak knyttet til dammen er for øvrig et privatrettslig forhold som må avklares med kommunen som vannverks-/dameier.

Dersom det er drikkevannsinteresser knyttet til Middagselvas sidebekker, må dette etter vår vurdering være på østsiden av Middagselva. Ved en eventuell utbygging, vil ikke disse sidebekkene bli berørt.

Skogbruksinteresser

Det er påpekt både fra kommunen og Fylkesmannen at området er viktig for skogbruk med en godt utbygd infrastruktur. En eventuell utbygging av Middagselva kraftverk må derfor ta hensyn til dette forholdet, ifølge disse høringspartene. Det pekes på at skogsmaskiner med lass må kunne krysse rørgata, og at barskogareal som midlertidig beslaglegges, må tilplantes med barskog etterpå.

NVE legger til grunn at dette først og fremst er et forhold mellom søker og grunneiere/rettighetshavere, og forutsetter at det foreligger avtale mellom utbygger og berørte grunneiere/rettighetshavere som vil bli berørt. Samtidig er det et samfunnsanliggende at investeringer i infrastruktur i skogbruket ikke forringes som følge av småkraftutbygging.

Søker har gitt uttrykk for at forholdene nevnt over vil bli ivaretatt, og dersom det blir gitt konsesjon, vil vi i merknadene til konsesjonsvilkårene forutsette at hensynet til skogsdrifta blir ivaretatt ved etablering av rørgaten.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Middagselva kraftverk som omsøkt vil gi 5,6 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som vanlig for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Middagselva kraftverk styrke næringsgrunnet i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

Middagselva kraftverk vil produsere 5,6 GWh i et gjennomsnittså. Utbyggingskostnadene er betydelig over gjennomsnittet for småkraftverk. NVE har ikke lagt avgjørende vekt på dette forholdet i konsesjonsvurderingen, da det ligger til søker å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten. En eventuell utbygging av Middagselva kraftverk vil berøre områder som fra før av er omfattet av inngrep, og kommunen har inntaksmagasin for drikkevann der kraftverksinntaket er planlagt. Vannføringsreduksjonen vil kunne føre til en noe redusert verdi av en bekkekløft av B-verdi, og vil påvirke anadrom strekning noe. Minstevannføringen vil avbøte ulempene for bekkekløfta i noen grad, og ved å flytte kraftstasjonsplasseringen noe oppover vil konsekvensene for anadrom fisk bli små. En eventuell utbygging av Middagselva kraftverk forutsettes gjennomført i samråd med Hjertind reinbeitedistrikt.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Blåfall AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Middagselva kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Blåfall AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer en 22 Kv kabel over en streking på 50 m til eksisterende linjenett, samt installering av en generator med spenning på 0,69 kV og en transformator for omsetning til 22 kV.

Blåfall AS har søkt om anleggskonsesjon for bygging og drift av nødvendige høyspentanlegg, inkludert generator, transformator og høyspentledning til eksisterende nett.

Kabelen vil ikke gi noen virkninger som visuelle ulemper, nærføring til hus eller negative virkninger for naturmangfold, og NVE har derfor ingen betenkeligheter med å gi tiltakshaver konsesjon for jordkabelen.

Virkningene av nettilknytningen har inngått i NVEs helhetsvurdering av kraftverksplanene uten at denne er vurdert å ha noen betydning for konsesjonsspørsmålet.

NVE har ikke gjort en egen vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjennelse, jmfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til veglova

Det må søkes Statens vegvesen dersom det skal etableres nye avkjøringer eller gjennomføres endringer eller økt bruk av slike. I tillegg må det søkes om tillatelse til graving ved eventuell nærføring/kryssing langs og i vei.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttien av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	920
Alminnelig lavvannføring	l/s	47
5-persentil sommer	l/s	225
5-persentil vinter	l/s	37
Maksimal slukeevne	m ³ /s	2,3
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	250
Minste driftsvannføring	l/s	120

Søker har lag til grunn at det skal slippes en minstevannføring på 225 l/s om sommeren og 120 l/s resten av året. Dette samsvarer med de beregnede verdiene for 5-persentilene. Søker begrunner valgt minstevannføring med følgende:

«Slipping av minstevannføring som omsøkt i Middagselva vil være positivt for fisk og ferskvannsorganismer samt opplevelsesverdier i forhold til landskap og friluftsliv. Når det gjelder flora og fauna, vil minstevannføring være positivt for kryptogamer og fuktighetskrevende plantearter i vekstsesongen, og for fossefall, oter og sannsynlig forekommende strandsnipe. De so sistnevnte artene er rødlistet som hhv. VU (sårbar) og NT (nær truet). [...] Tiltakshaver legger i konsesjonssøknaden opp til en minstevannføring lik 5-persentilene i sommer- og vinterhalvåret, henholdsvis 225 l/s og 37 l/s. Dette er valgt for å opprettholde de naturlige prosessene og et noenlunde naturlig miljø i tørre perioder i vekstsesongen.»

Fylkesmannen mener av hensyn til anadrom fisk at minstevannføringen om sommeren bør være større enn den sesongmessige 5-persentilene i vassdraget.

NVE deler søkers syn om at hensikten med en minstevannføring først og fremst vil være å ivareta hensynet til plante- og dyreliv i og langs Middagselva i tillegg til landskap og friluftsliv. En høyere minstevannføring om sommeren ville kunne ivaretatt hensynet til anadrom fisk nedenfor kote 60 med en kraftstasjonsplassering som omsøkt. Med kraftstasjonsplassering på ca. kote 60, som er en forutsetning for konsesjon, vil en større minstevannføring etter vår oppfatning ikke bidra til å ivareta hensynet til anadrom fisk. Fiskeoppgang ovenfor denne kotehøyden skjer sporadisk ved store vannføringer, og en større minstevannføring ville ikke kunne bidra til fiskeoppgang på utbyggingsstrekningen.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på 225 l/s i tiden fra 01.05. - 30.09. og 35 l/s resten av året. Samlet produksjon bli da 5,4 GWh/år.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

For å unngå stranding av fisk i Middagselva ved eventuelt utfall eller rask nedkjøring av kraftverket skal det installeres omløpsventil med kapasitet på minimum 50 % av maksimal slukeevne. Ved vannforbruk i kraftverket mindre enn omløpsventilens kapasitet skal omløpsventilen åpne for vannmengden som går gjennom turbinen ved utfall. Deretter skal vannføringen gjennom omløpsventilen gradvis reduseres. Omløpsventilen skal fungere slik at vannføringen nedstrøms kraftverket reduseres over så lang tid at fisk ikke strander. Omløpsventilen skal koples til kraftverkets styringssystem og testes ut med hensyn til funksjonalitet før kraftverket settes i ordinær drift. Dokumentasjon på at utstyret fungerer etter hensikten skal godkjennes av NVEs miljøtilsyn NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jmfør våre merknader under avsnittet «Forholdet til energiloven».

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell angir rammene som ligger til grunn for konsesjonen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak	Inntaket til Sørreisas reservedrikkevannskilde på ca. kote 200 skal benyttes.
--------	-------------------------------------------------------------------------------

	Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Rørgaten skal graves ned på hele strekningen, med tilstrekkelig dybde slik at det ikke er til hinder for skogsdrift i området.
Kraftstasjon	Kraftstasjonen skal plasseres på ca. kote 60 slik at avløpet fra kraftstasjonen blir ved foten av fossen som begrenser oppvandring av anadrom fisk. Det skal bygges en omløpsventil med kapasitet på minimum 50 % av maksimal slukeevne jf. merknader til post 1. Det må legges fram dokumentasjon til NVEs miljøtilsyn på at omløpsventilen fungerer etter hensikten før anlegget kan settes i drift.
Største slukeevne	Søknaden oppgir 2300 l/s
Minste driftsvannføring	Søknaden oppgir 120 l/s
Installert effekt	Søknaden oppgir maksimalt 2,6 MW
Antall turbiner/turbintype	En Pelton
Vei	Vei til kraftstasjonen etableres som oppgitt i søknaden, justert for kraftstasjonsplasseringen.
Avbøtende tiltak	Plan for anleggsvirksomheten skal skje i samråd med reinbeitedistriktet. Dokumentasjon for dette må framlegges som en del av detaljplanen.

Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer i tabellen ovenfor kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jmfør kulturminneloven § 8 (jmfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Post 10: Registrering av minstevannføring m.v.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

Øvrige forhold

Vi forutsetter at søker avklarer forholdet til bruk av kommunens reservedrikkevannsinntak og sikrer drikkevannsforsyningen til parter som eventuelt måtte bli berørt.

Kart

